

בבית המשפט העליון

בג"ץ 1943/19

לפני: כבוד השופט מ' מזוז
כבוד השופט ג' קרא
כבוד השופט י' אלרון

העותרת: עמותת "חוזה חדש"

נגד

המשיבים: 1. היועץ המשפטי לממשלה
2. פרקליט המדינה
3. פרקליטות מחוז תל אביב
4. ראש הממשלה

עתירה למתן צו על תנאי

בשם העותרת: עו"ד יובל יועז; עו"ד דורון ברקת
בשם המשיבים 1-3: עו"ד ד"ר יובל רויטמן; עו"ד יונתן נד"ב
בשם המשיב 4: עו"ד עמית חדד; עו"ד נועה מילשטיין

פסק דין

השופט י' אלרון:

1. בעתירה שלפנינו נתבקש ביטולה של החלטת המשיב 1, היועץ המשפטי לממשלה, מיום 11.3.2019, בגדרה התקבלה בקשת המשיב 4, ראש ממשלת ישראל, להשהות את מסירת חומרי החקירה בעניינו לבאי-כוחו ולבאי-כוח החשודים האחרים, וזאת עד לאחר מועד הבחירות לכנסת.

עיקרי העובדות הצריכות לעניין

2. בשנת 2016 נפתחה חקירה משטרתית בפרשות המכונות "תיק 1000", "תיק 2000" ו"תיק 4000", אשר במרכזה חשדות לביצוע עבירות מתחום טוהר המידות על ידי המשיב 4 ואחרים. בראשית חודש דצמבר 2018 הושלמה החקירה, והמלצת המשטרה הועברה לפרקליטות.

ביום 28.2.2019 הודיע היועץ המשפטי לממשלה כי הוא שוקל להעמיד את משיב 4 לדין בכפוף לשימוע בתיקי החקירה בעניינו. הודעה דומה מסרה פרקליטת מחוז תל אביב (מיסוי וכלכלה) גם לחלק מהחשודים הנוספים באותן פרשות.

3. בין לבין, ביום 25.2.2019 פנה בא-כוחו של המשיב 4 ליועץ המשפטי לממשלה וביקש כי מסירת חומרי החקירה לעיונם של כלל החשודים לקראת השימוע הצפוי להיערך להם, תידחה עד לאחר הבחירות לכנסת, הצפויות להתקיים ביום 9.4.2019. זאת, בשל החשש להדלפת חומרי חקירה "חלקיים וסלקטיביים" לתקשורת על ידי מי מהמעורבים בפרשה, באופן שיביא לפגיעה בתקינותו של הליך הבחירות.

4. בתגובה, פנה עוזרו הבכיר של היועץ המשפטי לממשלה, ד"ר גיל לימון, לבאי-כוח החשודים הנוספים על מנת לקבל את עמדתם ביחס לבקשה.

כאמור בסעיף 27 לתגובת המשיבים 1-3 לעתירה, במכתביהם מיום 6.3.2019 ומיום 7.3.2019, מסרו באי-כוח החשודים הנוספים כי הם אינם מתנגדים להמתין למסירת חומרי החקירה עד לאחר הבחירות, ובלבד שלא יהא בכך כדי לפגוע במשך הזמן הדרוש להם כדי להתכונן לשימוע. רק באות-כוחו של אחד החשודים ביקשו לקבל את חומרי החקירה בהקדם, ולצד זאת ציינו כי אם יוחלט להיעתר לבקשת עיכוב מסירת חומרי החקירה, תישמרנה זכויות החשוד ביכולתו להיערך כראוי לשימוע.

5. לאחר שקילת הבקשה ושקילת עמדותיהם של החשודים האחרים, החליט היועץ המשפטי לממשלה להיעתר לה. הודעה על כך נמסרה לבא-כוחו של משיב 4 ביום 11.3.2019, תוך שצוין כי חומרי החקירה יעמדו לעיונו החל מיום 10.4.2019, למחרת יום הבחירות, וכי השימוע בעניינו ייערך לא יאוחר מיום 10.7.2019.

6. בהודעתו לעיתונות מיום 11.3.2019, מסר דובר משרד המשפטים כי היועץ המשפטי לממשלה החליט להיעתר לבקשת בא-כוח משיב 4 ולהשהות את מסירת חומרי החקירה בתיקים המתייחסים אליו עד לאחר מועד הבחירות, וזאת "בשים לב לכך שתכלית מסירת חומרי החקירה היא על מנת לאפשר היערכות לחשודים לשימוע שייערך בעניינם, ונוכח הקרבה למועד הבחירות".

7. כנגד החלטה זו של היועץ המשפטי לממשלה מכוונת העתירה שלפנינו.

8. לטענת העותרת – עמותה ציבורית אשר על פי הנכתב בעתירה בין מטרותיה "לקיים פעילות מחאה נגד השחיתות השלטונית ולהגן על ערכי הדמוקרטיה ושלטון החוק" – החלטתו של היועץ המשפטי לממשלה מהווה החלטה פסולה, בהיותה נסמכת על שיקולים זרים ופוגעת בשוויון בין חשודים, והיא חורגת באופן קיצוני ממתחם הסבירות, בשל הפגיעה החמורה שהיא יוצרת באינטרס הציבורי.

בהקשר זה נטען, כי השיקול בדבר "החשש הערטילאי" לדליפתו של חומר החקירה מהווה שיקול זר, וכי ההחלטה סותרת את העקרון המנחה במשפט הפלילי המחייב לקבל החלטה בהליך פלילי במהירות האפשרית.

עוד נטען, כי ההחלטה סותרת את הנחיית היועץ המשפטי לממשלה מס' 1.1913, העוסקת על פי כותרתה ב"מדיניות התביעה והאכיפה לפני הבחירות לכנסת ולרשויות המקומיות", ואשר לפיה "פעילות רשויות אכיפת החוק השונות בתקופת ערב בחירות תתנהל כסדרה גם ביחס להליכים בעניינם של נבחרים ומועמדים לבחירה". הודגש בהקשר זה כי ההחלטה להימנע מפרסומם של חומרי החקירה בשלב זה משפיעה על מהלך הבחירות.

לבסוף טוענת העותרת, כי ההחלטה פוגעת בזכויותיהם של החשודים האחרים בפרשה, לרבות בזכותם להליך הוגן וזכותם להתגונן באופן מיטבי מפני החשדות נגדם. נטען כי אף אם נתקבלה הסכמתם, הרי שיש להתייחס אליה כחשדנות "בנסיבות הסבוכות של העניין" ובשל "המורכבות ביחסי הגומלין" בין המשיב 4 לחשודים האחרים.

9. מנגד, טענו המשיבים 1-3 כי יש לדחות את העתירה על הסף, בהיעדר עילה להתערבות בהחלטתו של היועץ המשפטי לממשלה. בהקשר זה הדגישו המשיבים 1-3 את מרחב ההתערבות השיפוטית הצר בשיקול דעתן של רשויות התביעה, המוצדק רק מקום בו נמצאה חריגה קיצונית ממתחם הסבירות.

המשיבים 1-3 הוסיפו וטענו כי יש לדחות את העתירה גם לגופה, שכן ההחלטה להשהות את מסירת חומרי החקירה למשך חודש בלבד, בד בבד עם הקביעה שהשימוע ייערך לא יאוחר משלושה חודשים לאחר מסירת חומרי החקירה, "מצויה עמוק בלב מתחם הסבירות", ובניגוד לנטען על ידי העותרת, אינה מונעת משיקולים זרים.

בהקשר זה נטען עוד כי הנחיית היועץ המשפטי לממשלה הנזכרת על ידי העותרת, תומכת דווקא בהחלטתו של היועץ המשפטי לממשלה, שכן נכתב בה כי על רשויות אכיפת החוק "לתת את הדעת לצורך בזהירות בנקיטת פעולות חריגות שעלולות לעורר חשש להשפעה פוליטית".

המשיבים 1-3 הדגישו, כי בעת קבלת ההחלטה שקל היועץ המשפטי לממשלה את העובדה שתכליתה הבלעדית של מסירת חומרי חקירה לבאי-כוח החשודים היא לאפשר להם להיערך להליך שימוע, וכי חל איסור על העברת חומרי חקירה לציבור הרחב; את העובדה שמדובר בדחיה קצרה בת חודש בלבד, שאינה צפויה להשפיע באופן משמעותי על התנהלות ההליך; ואת עמדותיהם של באי-כוח החשודים האחרים. בהקשר אחרון זה צוין כי לנוכח פרק הזמן של שלושה חודשים מעת מסירת חומרי החקירה ועד לשימוע, לא ייגרם נזק להגנתם.

10. באי-כוח המשיב 4 התנגדו אף הם לסעד המבוקש בעתירה, תוך שסמכו ידיהם על טענות באי-כוח המשיבים 1-3. בתגובתם הודגש, כי משכו של העיכוב במסירת חומרי החקירה הוא חודש ימים בלבד, ומנגד, כי האינטרס לקיים את ההליך הפלילי במהירות אינו חזות הכל, ואין להעדיפו על פני קיום הליך בירור תקין וענייני.

דיון והכרעה

11. לאחר שעיינו בעתירה ובנספחיה, כמו גם בתגובות המשיבים, אנו סבורים כי יש לדחותה על הסף.

12. כידוע, מתחם שיקול דעתן של רשויות התביעה באשר להחלטה על קיום הליכים פליליים וניהולם הוא רחב ביותר, ובהתאמה, מידת התערבותו של בית משפט זה בשיקול דעתן האמור הוא מצומצם ביותר (בג"ץ 9018/17 פארס טביש נ' היועץ המשפטי לממשלה, בפסקה 36 (26.11.2018)).

המקרה שבפנינו אינו בא בגדרם של אותם מקרים חריגים וקיצוניים המצדיקים התערבות בשיקול דעתו של היועץ המשפטי לממשלה, ודי בכך כדי לדחות את העתירה. זאת גם בהינתן העובדה כי בענייננו מדובר בשיקול הדעת הנוגע להיבטים הפרוצדורליים של ההליך הפלילי.

13. בדומה, יש לדחות גם את טענת העותרת לפיה התערבות בית המשפט מוצדקת במקרה זה בשל כך שההחלטה הסתמכה על נימוק של "עניין ציבורי", שלגביו על פי הנטען אין יתרון יחסי לרשויות התביעה על פני בית המשפט, להבדיל מנימוקים מקצועיים כגון דיות הראיות.

פרשנותה של העותרת לפיה הטעם העומד ביסוד ההחלטה הוא "עניין ציבורי", אינה נלמדת מהאמור במכתבו של עוזרו הבכיר של היועץ המשפטי לממשלה לבא-כוח המשיב 4, כמו גם מהאמור בהודעת דובר משרד המשפטים. עיון בשני אלו מלמד דווקא כי השיקולים ששקל היועץ המשפטי לממשלה היו שיקולים מקצועיים, ובהם תכלית מסירתם של חומרי חקירה לחשודים בטרם קיומו של הליך שימוע, מידת ההשפעה שתהא לדחיה על המשך ניהולו של ההליך, ושמירה על זכויות החשודים כולם לקיומו של הליך הוגן.

14. אמנם, תקינותו של הליך הבחירות, המצוי בלב המשטר הדמוקרטי, עשויה להצדיק הידרשות לעתירה המוגשת על ידי עותר ציבורי, גם כאשר הוא אינו הנפגע הישיר. ואולם, בנסיבות העניין, כאשר העותרת טוענת במפורש לפגיעה בזכויותיהם של החשודים הנוספים בפרשה, וכאשר אותם חשודים היו יכולים, לו חפצו בכך, לייצג עצמם בצורה מלאה וראויה יותר בפני בית משפט זה, אך בחרו שלא לעשות כן – נדמה כי אין צורך אמיתי בהתערבות שיפוטית בהחלטת היועץ המשפטי לממשלה (ראו: בג"ץ 837/19 עו"ד יוסי פוקס נ' היועץ המשפטי לממשלה (4.2.2019); בג"ץ 1416/19 הליכוד תנועה לאומית ליברלית נ' היועץ המשפטי לממשלה (28.2.2019)).

אין זה מיותר להזכיר בהקשר זה, כי העותרת נמנעה מלצרף את החשודים האחרים כמשיבים לעתירה שבפנינו, על אף שללא ספק יש להם עניין בתוצאות העתירה, וגם בשל כך מוצדקת דחייתה (בג"ץ 5217/18 פורום קהלת נ' שר האנרגיה (27.12.2018); בג"ץ 6397/17 אסיף דיון נ' היועץ המשפטי לממשלה (1.7.2018)).

15. העתירה נדחית אפוא. לפנים משורת הדין, אין צו להוצאות.

ניתן היום, י"ד באדר ב' התשע"ט (21.3.2019).

שׁוֹפֵט

שׁוֹפֵט

שׁוֹפֵט